

ภาวะความตายสู่ความไร้หมายในศิลปะการแสดง : ปรารถนาไร้ตัวตน FROM DEATH TO MEANINGLESSNESS IN PERFORMANCE ART: IMPERSONAL DESIRES

ณัฐวัฒน์ สิทธิ* NUTTAWAT SITTI*
กมล เผ่าสวัสดิ์** KAMOL PHAOSAVASDI**
เกษม เพ็ญภินันท์*** KASEM PHENPINANT***

บทคัดย่อ

จากประสบการณ์ของการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก¹ นำไปสู่การตั้งคำถามต่อสภาวะความตาย บทความวิจัยนี้กล่าวถึงการพิจารณาภาวะของความตายที่นำไปสู่ความไร้หมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะการแสดง : ปรารถนา ไร้ตัวตนมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ก่อให้เกิดความคิดเรื่องความไร้หมาย
2. เพื่อสำรวจแนวคิดเกี่ยวกับความตายที่สัมพันธ์กับความไร้หมาย ซึ่งเป็นประเด็นคำถามวิจัยที่นำไปสู่การพิจารณาถึงการสร้างงานศิลปะการแสดง ด้วยการศึกษาค้นคว้า แนวคิด และรูปแบบงานศิลปกรรมของกลุ่มฟลักซุส (FLUXUS) งานศิลปะการแสดง (Performance) และศิลปะติดตั้งจัดวาง (Installation Art)

นอกจากนี้ บทความวิจัยนี้ยังมุ่งเน้นการนำเสนอกระบวนการศึกษาเพื่อนำไปสู่แนวความคิดโดยเริ่มจากการตั้งคำถามวิจัยต่อประเด็นเรื่อง “สภาวะความตายสู่ความไร้หมาย” ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้:

1. สำรวจสภาวะการรับรู้จากตนเองด้วยการเขียนบทราฟิง
2. ศึกษาบทบทวนวรรณกรรม
3. การทดลองสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดง
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากกระบวนการวิจัยขั้นต้นที่ได้มาซึ่งแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือแนวทางในการทำวิจัยผ่านกระบวนการเชิงทดลองเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะ

คำสำคัญ : ความตาย/ ตัวตน/ ไร้หมาย/ ศิลปะการแสดง

1. Robert A. Neimeyer (ed.), *Meaning reconstruction and the experience of loss* (Washington: American Psychological Association, 2001).

*นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, champinda@hotmail.com.

* PhD student, Doctor of Fine and Applied Arts Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, champinda@hotmail.com.

**ศาสตราจารย์ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, kamoldoxza@gmail.com.

**Professor, Doctor of Fine and Applied Arts Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, kamoldoxza@gmail.com.

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, monsieurkasem@yahoo.com.

***Assistant Professor Dr., Department of Philosophy, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, monsieurkasem@yahoo.com.

Received 24/04/2565, Revised 10/07/2565, Accepted 18/07/2565

Abstract

The death of a loved one is often the cause leading us to ponder over death and dying. This present study hence explores the connection between death and meaninglessness – part of the process to creating Performance art entitled “Impersonal Desires”. The objective of this study is twofold. Firstly, it examines the approach in which the process of creating works of art from the artist's paradigm in artistic practice that creates the idea of meaninglessness. Secondly, it explores the concept of death in relation to meaninglessness – the central idea leading to the creation of this performing art. The theories, concepts, and forms of Fluxus art, Performance Art and Installation Art have been scrutinized.

This study focuses on presenting the research process, starting from the question over the connection between death and meaninglessness. The procedures are as follows: 1) writing a personal reflection to examine internal thoughts and feelings, 2) reviewing related literature, 3) creating creative performing art and 4) analyzing primary data which leads to the concept of this creative performing art. This study hopes to provide an approach to creating an artwork from the basis of conducting an experimental research.

Keywords: death/ identity/ meaninglessness/ performance art

บทนำ

จากการสูญเสียแม่ ซึ่งเป็นบุคคลอันเป็นที่รัก ที่มีความสำคัญมากที่สุดในชีวิต ส่งผลให้เกิดการไม่ยอมรับต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การสูญเสียตัวตนที่มีความผูกพันกับแม่ที่เสมือนเป็นคนคนเดียวกัน ตลอดจนการระลึกถึงภาพตัวแทน เช่น สิ่งของ กิจกรรม วิธีการใช้ชีวิต ก่อให้เกิดภาวะความโดดเดี่ยว และนำไปสู่การตั้งคำถามต่อการดำรงอยู่ของตนเอง

สภาวะกึ่งกลางระหว่างยอมรับและปฏิเสธเช่นนั้น นำมาซึ่งการเผชิญภาวะ ‘วิกฤตการดำรงอยู่’ (Existential Crisis)² ชวนให้นึกถึงบทราฟิงกับตนเอง (soliloquy) ในบทละครโศกนาฏกรรมของตัวละคร แฮมเลต “เป็นหรือไม่เป็น” “อยู่หรือตาย” “To be or not to be” (William Shakespeare :Hamlet :1599,1601). ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดหรือไม่เป็นอยู่หรือตาย มีความหมายหรือไร้ความหมาย ต่างก็เป็นทางเลือกของการดำรงอยู่ทั้งสิ้น

‘วิกฤตการดำรงอยู่’ (Existential Crisis) อธิบายสาเหตุของความสับสนทางจิตนี้เอาไว้ว่าเป็นผลมาจากการปฏิเสธหรือไม่สามารถจัดการกับความวิตกกังวลที่มีอยู่ตามปกติ โดยการเผชิญหน้ากับปัญหาจากการมีอยู่ของตัวตน “สิ่งที่ได้รับ” ในมิติของ ‘ตัวตน’ ที่ทับซ้อนกันอยู่ในโลกของชีวิตผ่านมโนทัศน์ของความตาย, เสรีภาพ, ความโดดเดี่ยว และในท้ายที่สุดทั้งสามองค์ประกอบจึงนำมาสู่การตระหนักถึง (ชีวิต) ที่ไร้ความหมาย (Meaninglessness) บนมิติทางจิตวิญญาณ

นำไปสู่คำถามวิจัยในวิทยานิพนธ์ที่ว่าด้วยเรื่อง : ประรณารั้วตัวตน ซึ่งมีแรงบันดาลใจจากสภาวะความตายสู่ความไร้ความหมาย

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสืบค้นและปฏิบัติการเชิงทดลองการสำรวจทางความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพิจารณากระบวนการทางความคิดเรื่องสภาวะความตายสู่ความไร้ความหมาย
2. เพื่อทบทวนแนวคิดผ่านกระบวนการศึกษา วิจัย และทดลอง ซึ่งนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ของพื้นที่เชิงนามธรรมจากกรอบแนวคิด
3. เพื่อหาแนวทางของการสร้างกรอบคิดผ่านปฏิบัติการการทดลองทางศิลปะ

คำถามในงานวิจัย

1. อะไรคือสภาวะไร้ความหมาย
2. นัยยะของการดำรงอยู่ในความหมายของชีวิต

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. ปฏิบัติการเชิงกระบวนการผ่านการเขียนเชิงบำบัด

จากแนวคิดที่ว่าด้วยการให้ความสำคัญแก่กระบวนการในฐานะที่เป็นงาน (Process as a produce) การเขียนจึงทำหน้าที่เป็นกระบวนการที่อนุญาตให้ผู้วิจัยสามารถปลดปล่อย (release) และร้อยรัดความหมาย (represent) ที่เป็นเฉพาะการณ์ ที่เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึก และความนึกคิดที่เกิดขึ้นในช่วงของการใคร่ครวญถึงความหมายของการดำรงอยู่ ผ่านท่าทีของการพิจารณาความหมายที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่เริ่มต้นจากการตระหนักถึงความตายที่เป็นทั้งเงื่อนไขและข้อจำกัดของการมีชีวิต

2. แสดงถึงแง่มุมทางความคิดของ ‘วิกฤตการดำรงอยู่’ Thomas Attig, “Relearning the world: Making and finding meanings,” in *Meaning reconstruction & the experience of loss* (Washington: American Psychological Association, 2001), 33-53.

2. การสำรวจตัวตนผ่านการทบทวนวรรณกรรม

เป็นส่วนต่อขยายทางความคิดที่นำไปสู่การสำรวจตัวตนที่สัมพันธ์กันระหว่าง บทรำพึง (งานเขียน) และแนวคิดที่ว่าด้วยคุณลักษณะของตัวตนมนุษย์บนฐานคิดแบบอัตถิภาวนิยม (existentialism) นำมาสู่การตระหนักถึงอิสรภาพ และข้อสังเกตถึงตัวตนมนุษย์ในหลากหลายมิติ อาทิเช่น ตัวตนในฐานะที่เป็น ฉัน (I am) ตัวตนในฐานะที่เป็น อัตตา (Ego) ตัวตนในฐานะที่เป็น บุคคล (Person) ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับบทบาทในการดำรงอยู่จากการตั้งคำถามถึงความหมายของชีวิต

3. การทดลองเชิงปฏิบัติการ

เป็นพื้นที่ปฏิบัติการทางศิลปะที่อนุญาตให้ผู้วิจัยสามารถเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการคลี่คลายแนวคิดจากการตีความที่เกิดขึ้นในงาน สู่การแทนความหมายซึ่งกลายเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดร่องรอยของกระบวนการที่นำไปสู่กลวิธีในการสร้างภาษาศิลปะ (การสร้างตัวหมายที่เป็นรูปธรรมที่กลายเป็นภาพแทนของความหมายนามธรรม)

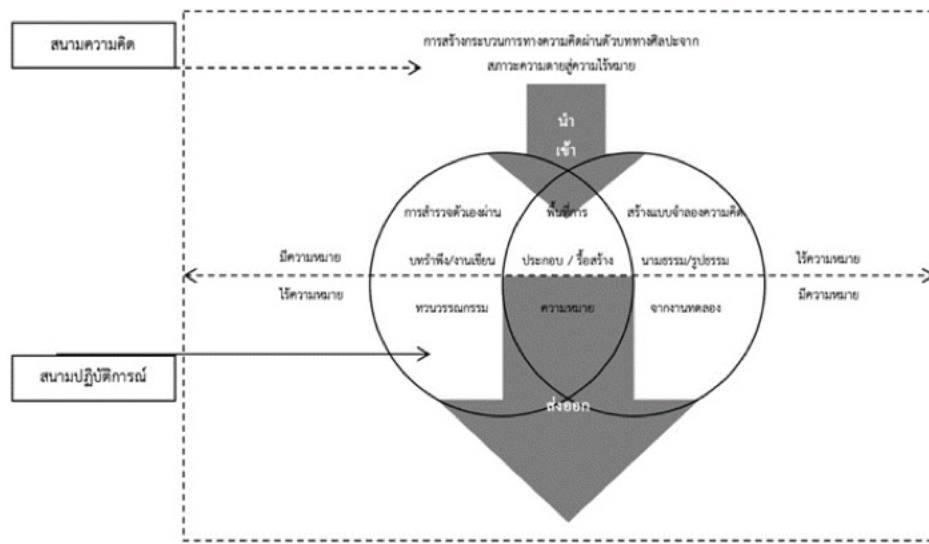
4. ทบทวนตนเองในสถานะของผู้สังเกตการณ์

จากแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องสภาวะความตายสู่ความไร้หมายที่เป็นประเด็นทางความคิดซึ่งเปิดไปสู่ปมเรื่อง การดำรงอยู่ซึ่งมี ตัวตน ที่สร้างขึ้นเป็นสิ่งที่รองรับความหมายของการดำรงอยู่ซึ่ง การกลับไปสำรวจ ตัวตน ในตำแหน่งความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับบทบาทต่าง ๆ เป็นตำแหน่งสำคัญที่สร้างระยะระหว่างผู้วิจัยกับตัวงานที่ทำให้เห็นถึง ตัวตน ที่แยกจากกัน จากเรื่องเล่าในตำแหน่งของฉัน (I narrative) สู่ตำแหน่งที่เป็นอื่น (The other) ที่ทำให้เกิดระยะระหว่าง ตัวตนที่ปริแยกออกจากกัน ตลอดจนได้สังเกตถึงร่องรอยของ อัตตา ที่แสดงผ่านท่าทีของการเล่าเรื่อง และการกลับไปทบทวนความหมายซึ่งทำให้เห็นความเป็นไปได้ในการแทนค่า และนำเสนอ “ตัวตน” ในหลากหลายมิติที่หยิบยืมกลวิธีในการนำเสนอสาระในงานศิลปะผ่านตัวบทที่หลากหลายจากแนวทางการทำงานของกลุ่มศิลปิน พุคซุส ที่มุ่งเน้นการนำเสนอสาระในงานศิลปะผ่านตัวบทที่หลากหลายจากแนวทางการทำงานของกลุ่มศิลปิน พุคซุส ที่มุ่งเน้นการนำเสนอสาระในงานศิลปะผ่านตัวบทที่หลากหลายจากแนวทางการทำงานของกลุ่มศิลปิน พุคซุส ที่มุ่งเน้นการนำเสนอสาระในงานศิลปะผ่านตัวบทที่หลากหลายจากแนวทางการทำงานของกลุ่มศิลปิน

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

เปิดพื้นที่ของการปะทะสังสรรค์กันระหว่างแนวคิดที่ว่าด้วย ตัวตน อัตถิภาวะ สภาวะความตาย และความไร้หมาย ซึ่งเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันทางความคิดและการสร้างส่วนต่อขยายจากการใช้ทฤษฎีการรื้อสร้าง โดยกำหนดกรอบแนวคิดจากแผนภาพดังนี้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 : แผนภูมิความสัมพันธ์เชิงกระบวนการซึ่งนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : ญัฐวัฒน์ สิทธิ

เนื้อหาในกระบวนการวิจัย

ด้วยการตระหนักถึงความตายที่มีนัยยะสำคัญต่อการดำรงอยู่ นำไปสู่กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ของพื้นที่นามธรรมระหว่างความเปล่ากลวง (Hollow) ความว่างเปล่า (Empty) และความไร้หมาย (Meaninglessness) ให้กลับสู่ตำแหน่งของสมดุลในการดำเนินชีวิต และตระหนักถึงการค้นหาค้นหากระบวนการในการสำรวจดังกล่าว โดยเริ่มจาก การเขียน บทราฟิง ดังตัวอย่าง :

--- Fully Consciousness ---

เคลื่อนไหว กลาย นัย ความ

Pure Solitude

เพียงรู้

Ultimate Truth

ชีวิต [เสมือน] เพียงการเข้ารหัส

Infinite Self

การณ์ – ปรากฏ [รูป] นัยวาทกรรมเชิงสัญลักษณ์ที่เลื่อนลอย

จากการเขียนบนพื้นที่สาธารณะ (Facebook) ในระยะเวลา 4 ปี (2560-2564) เป็นจำนวนมากกว่า 1,000 บท ทำให้มีโอกาสได้สำรวจความคิดของตัวเอง และพบกับความหมายของความ 'ว่าง' รวมทั้งการสร้างระยะ ระหว่างที่นี้ (เป็นปัจจุบัน) ของการอ่าน และ ที่นั่น (เป็นอดีต) ของการเขียน ทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างความหมายที่แขวน

ไว้กับตัวบท และความคิด “ฉัน เขียน เพื่อ ตัว [ฉัน] เอง” ตัวบทที่มาจากจิตสำนึกจึงเป็นเพียงส่วนของการดิ้นรน เพื่อจัดการกับความสับสนทางความคิด การเขียนจึงเป็นปฏิบัติการเชิงสัมพันธ์ของสภาวะ, สถานะ, วิธี, เครื่องมือ และกระบวนการที่นำไปสู่การเข้าใจตัวตนทางความคิดจากการรื้อสร้างนิยามความหมาย จากการทำความเข้าใจตัวตน และการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านบทราฟิง เป็นสภาวะการณ์ทางการรับรู้ผ่านสำนึกไร้หมายจากสภาวะความตาย

กระบวนการสำรวจความคิดในประเด็นสภาวะความตายสู่ความไร้หมายจากการทบทวนวรรณกรรม และศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง

ดังที่ชาร์ตระบุไว้ว่า: “การดำรงอยู่ของมนุษย์นั้นไม่ได้มีความหมายหรือวัตถุประสงค์มาตั้งแต่ต้น เราไม่ได้ถือกำเนิดหรือดำรงอยู่เพื่อเหตุผลหนึ่งเหตุผลใดเป็นพิเศษ เราจึงมีเจตจำนงเสรีที่จะสร้างเหตุผลในการดำรงอยู่ขึ้นมาเป็นของตัวเอง แต่ก็บ่อยครั้งที่เราหิบบ่มมั่นมาจากคนอื่น”³ ในมุมมองของผู้วิจัยจากการระบุถึง ตัวตน ที่หิบบ่มมาจากคนอื่นแสดงให้เห็นถึง ตัวตน ที่แปลกแยกจากกระบวนการสร้างความหมายที่จำต้องอ้างอิงจากสิ่งอื่นซึ่งกลายเป็นข้อสังเกตที่นำไปสู่การทบทวนตัวตน ทางความคิดโดยการ “ย้อนกลับ” ไปอ่าน (สิ่งที่เขียน) ซึ่งเป็นท่าทีของผู้อื่น The Other ด้วยข้อสันนิษฐานที่ว่าเรากำลังหาเวลาและพื้นที่เพื่อเชื่อมต่อกับตัวเองและความคิดอีกครั้งด้วยการโอบรับความหมายทั้งที่เป็นตัวตนของเราจากอดีต และตัวเราที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งสร้างระยะระหว่างกันให้เกิดกระบวนการของการสร้างความหมายเฉพาะกาลสำหรับการดำรงอยู่ที่เป็นปัจจุบัน

จากทั้งหมดที่กล่าวข้างต้นจึงเป็นที่มาของงานกรณีศึกษาการปฏิบัติการเชิงทดลองเพื่อสร้างแบบจำลองทางความคิดให้เกิดเป็นรูปธรรมในงานศิลปะสื่อแสดง เปราะ : FRAG [MENT] ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการของการวิจัยแบบ Artistic research เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการสื่อแสดง และคลี่คลายความหมายของความไร้หมายจากกระบวนการทางความคิดสู่การแทนค่าทางศิลปะโดยใช้รูปแบบของงาน “ศิลปะสื่อแสดง” (Performance art) ที่ผสมผสานหลากหลาย อันได้แก่ บทราฟิง (Soliloquy), นาฏกรรม (Performing), การเคลื่อนไหว (Movement), แสง (Lighting), เสียง (Sound), ดนตรี (Music), พื้นที่ (Space) และวัตถุสำเร็จรูป(Readymade object) ไว้ด้วยกันในรูปแบบของงานศิลปะติดตั้งจัดวาง (Installation Art)

จากแนวคิดของสภาวะความตายสู่ความไร้หมายต่อการประกอบสร้างวัตถุในพื้นที่แสดงงาน ที่ให้ความสำคัญกับการดำรงอยู่ “พื้นที่”⁴ จึงเป็นตำแหน่งอ้างอิงการมีอยู่โดยเป็นมูลฐานเบื้องต้นที่นำไปสู่การสร้างโครงข่ายระบบการสร้างความหมายหรือคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ของความ “ไร้หมาย” ที่พาเราให้พ้นจากเรื่องราว (Story) สู่กระบวนการของการอธิบาย (Narrative) ที่สื่อแสดง (Perform) สถานการณ์ของการเล่า (ทัศนคติและท่าทีในการเล่าเรื่อง) ที่เป็นการสื่อแสดง (Narrative as Performance) ซึ่งกลายเป็นสิ่งที่แบกรับกระบวนการการสร้างความหมาย

สุดท้ายการมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของการรื้อสร้างความหมายเป็นเพียงตัวบท (Text) ที่เคลื่อนอยู่ระหว่างบริบท (Context) ที่เป็นกระบวนการ (Process) ทำให้เราได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ที่อยู่ในกระบวนการเปลี่ยนผ่าน ดังที่ฮูสเซอร์ล (Edmund Husserl, 1919-1959)⁵ เรียกว่า การตระหนักถึงสภาวะดังที่เห็นและเป็นอยู่ซึ่งรวมเอาประสบการณ์แบบอัตถิภาวะวิสัย (Existentialism) และการพิจารณาความหมาย “ของการมีอยู่” (To be) ร่วมกับโลกแห่งชีวิต กระทั่งสามารถเข้าใจถึงการนิยามตัวตนขึ้นใหม่จากสำนึกที่ว่างเปล่าด้วยการมุ่งไปสู่สภาวะแห่งความว่างที่เป็นเพียงสัญลักษณ์ไร้หมาย

3. Jean-Paul Sartre, *No Exit (Huis clos)*, trans. Paul Bowles (London: Samuel French, 2010).

4. “ภววิทยาวัตถุ (Object-oriented ontology), แนวคิด ทฤษฎีมานุษยวิทยา,” นฤพนธ์ ตัววิเศษ, บันทึกข้อมูลเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2565, <https://www.sac.or.th/portal/th/article/detail/287>.

5. Liliana Albertazzi, “Edmund Husserl (1859–1938),” in *The School of Franz Brentano. Nijhoff International Philosophy Series*, vol 52 257 (Dordrecht: Springer, 1996): 175-206.

เออร์วิง กอฟฟ์แมน (Erving Goffman)⁶ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับตัวตนในฐานะที่ไม่ใช่ a person แต่เป็น persons ในความหมายที่ว่าเป็นคนเดียวที่แสดงบทบาทแตกต่างกันไปในแต่ละสภาวะแวดล้อม ซึ่งส่งอิทธิพลต่อการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในฐานะตัวละครในจักรวาลความคิดของตนโดยไม่หมายรวมถึง ‘ความจริง’ ของผู้ชมนำไปสู่ข้อสังเกตในการสร้างพื้นที่ทางความคิดของการแสดงเชิงทดลอง เปราะ : FRAG [MENT] ที่วางไว้ ณ ตำแหน่งของการพิจารณาถึงความหมายของดำรงอยู่ของมนุษย์ผ่านคำถามถึงความสมบูรณ์แบบผ่านการวางเงื่อนไขของปฏิบัติการ “ศิลปะสื่อแสดง” เป็นเพียง “พาหะ” ทาง “ความคิด” ที่เชื่อมโยงพื้นที่นามธรรมในสำนัก ด้วยปรากฏการณ์ และประสบการณ์ที่เป็นสิ่งสัมพันธ์

ภาพที่ 2 : FRAG [MENT]. BACC (2020). Good thank Associations.
การแสดงเกิดขึ้นในเวทีที่เป็นกลุ่มควัน โดยมีแสงช่วยขับเน้นสภาวะที่เกิดขึ้นภายใน
ที่มา : ณัฐวัฒน์ สิทธิ

งานทดลองชุด เปราะ : FRAG [MENT] เป็นงาน “ศิลปะสื่อแสดง” (Performance art) ที่ผสมผสานหลากหลายซึ่งเป็นตัวบทเฉพาะการณ์ของการสื่อสารภายใต้แนวคิดของความสัมพันธ์แบบที่แทรกอยู่ระหว่างสภาวะความตายสู่ความไร้หมาย เนื้อหา เปราะ: FRAG [MENT] มีที่มาจากการศึกษาแนวคิดอ้างอิงถึงข้อสังเกตเกี่ยวกับการระลึกถึงความตายผ่านการตั้งคำถาม และการค้นหาความหมายของความตายที่นำไปสู่การสร้างความหมาย และขับเคลื่อนสาระของการดำรงอยู่ผ่านตัวตนมนุษย์ในฐานะ “สิ่งที่มีเจตจำนง” โดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้:

1. การกลับไปสำรวจเพื่อการรับรู้ตนเอง (self-consciousness)
2. การทบทวนอัตวิสัยของมนุษย์จากการดำรงอยู่

เพื่อหา “สาระ” (สร้างความหมายในการดำรงอยู่) เป็นประเด็นในการกำหนดแนวคิดเพื่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ของตัวบท (วรรณกรรม นาฏกรรม การเคลื่อนไหว แสง เสียง ดนตรี พื้นที่ วัสดุสำเร็จรูป) ที่อยู่ร่วมพื้นที่และเวลา เพื่อสร้างประสบการณ์รับรู้ความหมายของชีวิตผ่านตัวตนที่สัมพันธ์กับสภาวะความตายและความไร้หมาย ภายใต้เนื้อหาของการแสดงซึ่งตั้งคำถามต่อ “มโนทัศน์ของความสัมพันธ์แบบ” สร้างร่องรอยของการกระบวนการสำรวจ “ตัวตน” จากความพยายามที่จะเข้าใจการเป็น “คนในอุดมคติ” (Ideal Self)⁷ ที่เกิดจากการตระหนักรู้การเห็นถึง “ตัวตน”

6. Erving Goffman, *The Presentation of Self in Everyday Life* (New York: Doubleday Dell, 1959).

7. Carl Rogers, *On Becoming a Person: a Therapist's View of Psychotherapy* (Boston: Houghton Mifflin Company, 1961).

โดยการ “เปิดเผย” และ “ปกปิด” สู่การตระหนักถึงความหมายของการดำรงอยู่ระหว่างการเผชิญหน้ากับสภาวะจำลองของการดำรงอยู่ที่ถูกกำกับด้วยความหมาย “สาระ”

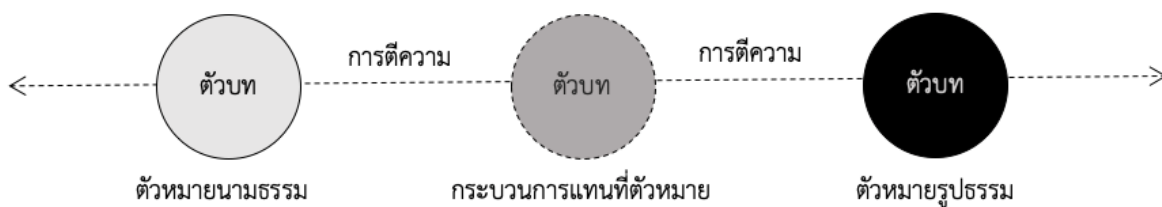
จากการทดลองโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนทัศนคติและสื่อสารกับกลุ่มนักแสดง (Performer) สู่การเปิดพื้นที่อิสระให้กับนักแสดงในการตีความ “ความสมบูรณ์แบบ” ผ่านร่องรอยความคิดทั้งในแงุ่มที่เป็นเฉพาะของนักแสดงและแนวคิดในเชิงปรัชญาที่ซับซ้อนอยู่ในการแสดงออกทางศิลปะ เช่นสุนทรียะของความเป็นมนุษย์ในแนวคิดแบบ Italian Renaissance ในภาพวาด Vitruvian Man ของดา วินชี ที่ซุกซ่อนมุมมองวิธีคิดต่อสถานะแห่งความเป็นมนุษย์ในความพยายามศึกษาอุดมคติของร่างกายมนุษย์ที่สมบูรณ์เชื่อมโยงกับพระผู้เป็นเจ้าผ่านวิธีการคิดทางการวิพากษ์เชิงการแพทย์ สู่การตั้งคำถามต่อความเป็นมนุษย์ทั้งที่ถูกกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าและถูกกำหนดโดยมนุษย์เอง หรือแม้กระทั่ง งานประติมากรรมรูป David ของ ไมเคิลแองเจโล ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความงามของพลังกำลังและความหนุ่มสาวของมนุษย์ เป็นการสะท้อนถึงช่วงเวลา “วัยหนุ่มสาว” แห่งความสมบูรณ์แบบผ่านตัวตนทางกายภาพ ซึ่งทั้งหมดนั้นคือร่องรอยทางความคิดที่ถูกใช้เพื่ออ้างถึง ความสมบูรณ์แบบในแงุ่มต่างๆ ผ่านการตีความ สู่การค้นหาภาพแทนทางความคิด ด้วยการหยาบคาย ท่าทาง (posture) ที่ปรากฏในงานศิลปะที่ว่าด้วยความสมบูรณ์แบบผ่านร่างกายมนุษย์ เพื่อสร้างส่วนต่อขยายทางความคิดสู่การสื่อสารในงาน

ทั้งหมดจึงเป็นร่องรอยของการบวนการของการ ทบทวน ตัวตนมนุษย์ ผ่านแนวคิดของความสมบูรณ์แบบที่แบบรับความหมายของการสื่อสาร สู่ข้อสังเกตของการเปลี่ยนแปลงโมทัศน์ในความสมบูรณ์แบบของตัวตนมนุษย์ที่ไม่เสถียรซึ่งแทรกอยู่ระหว่างการสำรวจสภาวะความตาย ที่เทียบสะท้อนถึงการค้นหาความหมายของการดำรงอยู่ผ่านท่าทีของการใคร่ครวญถึง ชีวิตที่ไร้หมาย

ภาพที่ 3 : FRAG [MENT]. BACC (2020). Good thank Associations
การหยาบคายท่าทาง (posture) ในงานประติมากรรมรูปมนุษย์เพื่อสื่อสารความสมบูรณ์แบบ
ที่มา : ญัฐวัฒน์ สิทธิ

จากการแสดงพบว่า การหยิบยืมรูปแบบของการทำงานของศิลปินกลุ่ม ฟลักซุส (FLUXUS) ที่ประกอบไปด้วยการรวมตัวกันของตัวบททางศิลปะที่หลากหลาย อาทิ วรรณกรรมจากบทราฟิง การแสดงจากการเคลื่อนไหวของนักแสดง ดนตรี ศิลปะและงานสถาปัตยกรรมในการติดตั้งจัดวางที่ปรากฏให้เห็นในนิเวศของการสื่อแสดง เป็นสิ่งที่ช่วยลบเลือนเส้นแบ่งของการให้ความสำคัญ หรือฝากความหมายของการสื่อแสดงไว้กับตัวบทใดตัวบทหนึ่งที่เป็นเฉพาะ การแตกตัวบทให้สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการแสดงที่ทำให้เกิดสัมพันธ์บทในการตีความ คือหนึ่งในกลวิธีทางศิลปะที่สร้างส่วนต่อขยายทางความคิดในงานให้เป็นปลายเปิดซึ่งสัมพันธ์กับ กระบวนการของการตีความจากแนวคิดที่เป็นนามธรรม จำเป็นต้องทำงานผ่านระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ ซึ่งมีขั้นตอนในการแสดงความหมาย 2 ระดับ คือ 1.) การตีความตามความหมายตรง (Denotation) เป็นระดับการตีความที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง สัญลักษณ์ (Signifier) กับสิ่งที่กล่าวถึงในความหมายที่ชัดเจนของสัญลักษณ์ (Signified) 2.) การตีความหมายโดยนัยแฝง (Connotation) เป็นการตีความหมายในระดับที่เกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคลโดยมีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นความหมายที่ถูกสร้างให้เชื่อมโยงลงไปอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่ 2 ประการ คือ ถ่ายทอดความหมายโดยนัยแฝง และถ่ายทอดความหมายในลักษณะมายาคติ (Myths) ด้วยข้อสังเกตในการตีความตามแนวคิดสัญวิทยาและการสร้างความหมาย (Semiology and Signification)⁸ จากการค้นหาตำแหน่งของความสมบูรณ์แบบด้วยการพยายามกำหนดตัวเองให้เข้าใกล้กับภาพแทนความสมบูรณ์แบบในอุดมคติ ซึ่งสัมพันธ์กันใน “เชิงกระบวนการ” (process as a product) พบว่าในการแทนความคิดด้วยการสื่อแสดงบนพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาษาท่า (Body languages) และภาษาทางศิลปะ (Art composition) ได้สร้างส่วนเชื่อมประสานของการสื่อสารสิ่งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรมให้หลอมรวมกันกลายเป็นการสื่อแสดงสารัตถะของงานจากความหมายทั้งที่เป็นนัยตรง และนัยแฝง ดังนั้น การวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงสัญลักษณ์ของงาน ทดลอง เปราะ: FRAG [MENT] จึงเป็นการทำงานของสัญลักษณ์ (Sign) ในการสร้างภาพแทนซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดเกี่ยวกับความสมบูรณ์แบบที่สะท้อนผ่านภาษาศิลปะร่วมกับโน้ตทัศน์ที่เคลื่อนไหวไปตามวิถีวัฒนธรรมของมนุษย์ซึ่งเป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งความหมาย (Signification) ที่แฝงอยู่ในกระบวนการประกอบสร้างตัวบททางศิลปะจากนามธรรมทางความคิดสู่ตัวบทที่เป็นรูปธรรมซึ่งเป็นตัวหมายของสิ่งที่เป็นนามธรรม ที่นำไปสู่การประกอบสร้างตัวบทใหม่ (ตัวหมายรูปธรรม) จากการตีความ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนั้นคือปฏิบัติการทางศิลปะ (กระบวนการแทนที่ตัวหมาย) ที่มีสถานะเป็นปลายเปิด

ภาพที่ 4 : แผนภูมิความสัมพันธ์การแทนที่ตัวบทในกระบวนการตีความ

ที่มา : ญัฐวัฒน์ สิทธิ

8. Brian Curtin, "Semiotics and Visual Representation," *The Academic Journal of the Faculty of Architecture of Chulalongkorn University* 1 (2008): 51-62.

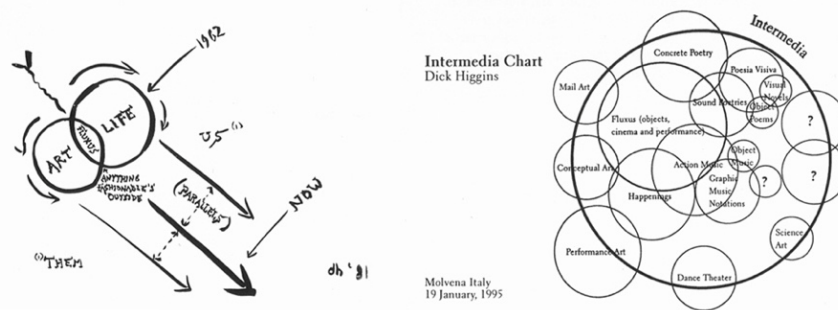
จากการทบทวนกระบวนการของการสร้างสัญลักษณ์จากการตีความตัวบทในนิเวศของความสัมพันธ์ในงานทดลองแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างบางประการซึ่งนำไปสู่ข้อสังเกตความสัมพันธ์การแทนที่ตัวบทในกระบวนการตีความซึ่งนำมาสู่จุดเริ่มต้นของกระบวนการทางความคิดในการจัดวางตัวบทที่อยู่ในนิเวศของงานให้เกิดความสัมพันธ์เพื่อสื่อความหมายทั้งในระดับที่เป็นนัยตรงและนัยแฝง

ผลจากการทดลอง การแสดงนำไปสู่จุดเริ่มต้นของกระบวนการทางความคิด ดังนี้

- ความว่างเปล่า (Emptiness) ที่กลายเป็น พื้นที่ว่าง (Space) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่ความเป็นรูปธรรมของ Landscape
- ความหมาย (Meaning) ที่กลายเป็น อุปมา (Metaphor) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่ความไร้หมาย Meaninglessness
- สุนทรียะ (Aesthetic) ที่กลายเป็น แนวคิด (Conceptual) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเล่าเรื่อง Narrative
- ตัวบท (Multiple of visualization) ที่กลายเป็นภาพแทน (Image) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่ความเป็นสัมพันธ์ Inter-textuality
- สถานที่ (Site) ที่กลายเป็นสภาวะ (Non site) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่ความเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในความคิด
- การปฏิบัติการ (Actual) ที่กลายเป็นภาพปรากฏ (Visual) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่สื่อการแสดง Performance

จากข้อสังเกตที่พบในการทดลองข้างต้น ทั้งจากการเขียน บทราฟิ่ง การทำการแสดงเชิงทดลอง รวมถึงการทบทวนวรรณกรรม ทำให้เกิดการคลี่คลายความคิดในเรื่องสภาวะของความตายและความไร้หมาย แต่ในแง่ของการแสดง เปรียบ : FRAG [MENT] นั้น ยังคงมีความหมายและความคิดที่ไม่ชัดเจน เป็นเหตุให้ต้องทบทวนวรรณกรรม รวมถึงกระบวนการสร้างสรรค์ของศิลปินเพิ่มเติม

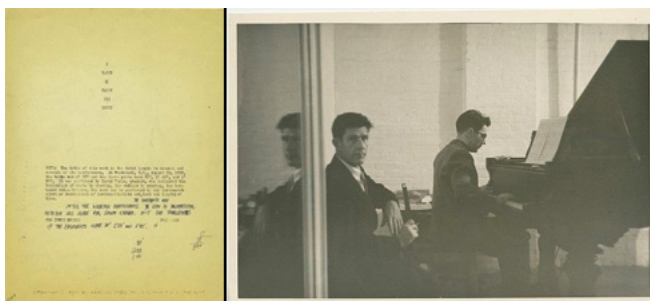
ความเคลื่อนไหวทางความคิดของกลุ่มศิลปะ และแนวคิดในการทำงานของศิลปิน

ภาพที่ 5 : Fluxus Chart, 1981 and Intermedia Chart, 1995,
courtesy of the Estate of Dick Higgins

ที่มา : “Fluxus Chart and Intermedia Chart,” Dick Higgins, Accessed in January 13,
2022, <http://georgemaciunas.com/exhibitions/fluxus-happening>.

ด้วยแนวทางในการทำงานของกลุ่มศิลปิน ฟลักซุส (FLUXUS, 1960-1970)⁹ ที่มีแนวคิดในการต่อต้านค่านิยมเดิมของศิลปะด้วยการผสมผสานสื่อและวิธีการแสดงออกทางศิลปะด้วยการรวมศาสตร์ และองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ อันหลากหลายเข้าด้วยกัน และโอบรับความเลื่อนไหลเปลี่ยนแปลง (flux) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของชีวิตไม่ว่าจะเป็นการแสดง, วรรณกรรม, ดนตรี, ทัศนศิลป์, ศิลปะการแสดงการออกแบบ, รวมถึงงานสถาปัตยกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการลบเส้นแบ่งระหว่างชีวิตกับศิลปะ ด้วยการใช้วัตถุเหลือใช้ หรือแม้แต่บรรยากาศรอบตัวจากสภาพแวดล้อมอย่าง ‘เสียง’ (ambience) และกิจกรรมธรรมดาสามัญเพื่อสร้างสิ่งเร้าต่อผู้คนบนเงื่อนไขของการลบเส้นแบ่งระหว่างการแสดง ให้กลายเป็นพื้นที่ของการประกอบสร้างความหมายจากสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลายหลาย เป็นพื้นที่ของความวุ่นวายของการประกอบสร้างความหมายที่การแสดงได้ตั้งคำถามกับแนวคิดพื้นหลังไว้ในเรื่องการแสวงหาความสมบูรณ์แบบของมนุษย์ ผ่านแนวคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งสัมพันธ์กับการกำหนดวิถีในการแสดงออกของ มนุษย์ที่เคลื่อนไปตามมโนทัศน์ของความสมบูรณ์แบบใน พื้นที่และเวลาต่าง ๆ

ภาพที่ 6 : Score เพลง 4'33", John Cage และ David Tudor
ที่มา : “ทำให้ฟัง !!! 4'33” เพลงที่เงียบที่สุดในโลก (?),” Beartai, บันทึกข้อมูลเมื่อ
10 มกราคม 2565, <https://www.beartai.com/lifestyle/168656>.

การพิจารณาแนวคิดของงาน 4'33"¹⁰ จากคำแถลงของ เคจที่ว่า “(4'33”) อยู่ในชีวิต และงานของผมตลอดมา ผมฟังเพลงนี้ทุกวัน ผมไม่ต้องนั่งลงแล้วเล่นดนตรีหรือ ผมแค่ฟังความสนใจไปที่มันเท่านั้น ผมรู้ว่ามันจะไม่มีวันเงียบหายไป ดนตรีไม่เคยหยุด คนเราต่างหากที่หยุดฟัง”¹¹

จึงกลายเป็นการสำรวจวิถีทางของการนิยามใหม่ (Redefine) การไม่กระทำ (Non-intentional) และปล่อยให้เราได้สัมผัสสิ่งที่เป็น อยู่ ปรากฏ ต่อโลกแห่งผัสสะด้วยสำนึกไร้หมายที่เปี่ยมไปด้วยความใส่ใจจดจ่อ (Intention/Mind fullness) ด้วยเหตุนี้ เราจึงตระหนักรู้ว่าทุกสิ่ง กระทั่งความว่างนั้น ปรากฏขึ้นระหว่างความใส่ใจและไม่ใส่ใจของเราในตำแหน่งที่เป็นประธาน

9. Hannah Higgins, *Fluxus Experience* (California: University of California Press, 2002).

10. Kyle Gann, *No Such Thing as Silence: John Cage's 4'33"* (Massachusetts: Yale University Press, 2011).

11. อติภพ ภัทรเดชไพศาล, *เสียงของอิสรภาพ John Cage กับ Experimental Music* (กรุงเทพฯ : Blacklist, 2557).

ภาพที่ 7 : The Artist is Present at MoMA (2010). Marina Abramovic
ที่มา : “PORTRAITS IN THE PRESENCE OF MARINA ABRAMOVIC,” Marco
Anelli, Accessed in January 20, 2021, [https://www.marcoanelli.com/
portraits-new-edition/](https://www.marcoanelli.com/portraits-new-edition/)

การพูดถึงพื้นที่นามธรรมที่อยู่บนเส้นเวลาที่เป็นปัจจุบันขณะในงานชุด The artist is present, 2012 โดยมารีนา อบราโมวิช (Marina Abramovic) : เราจะพบข้อความที่เธอกล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ แต่เป็นเสมือนแนวคิดในการให้ความหมายกับการมองโลกผ่านสำนักอย่างมีนัยยะสำคัญ “ถ้าคุณไม่สามารถเปลี่ยนสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตสำนึกของคุณได้ คุณก็ไม่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลถึงคนอื่นได้” จากคำกล่าวของศิลปินได้ตั้งคำถามต่อการทบทวนสำนัก ระหว่างที่เป็นอยู่ (being) และที่กำลังกลายเป็น (becoming) มันนำเราไปสู่พื้นที่ระหว่างสองสภาวะนั้น โดยเน้นความหมายของการจัดจ่อและการสำรวจสำนึกที่มุ่งไปในสภาวะที่เป็นปัจจุบันขณะ

จากมุมมองของ เดอเลซ (Gilles Deleuze)¹² ที่ว่าด้วยเรื่องงานศิลปะคือการนำเสนอ "สัญญาณ" ที่จะผลัดเราออกจากการรับรู้ไปสู่เงื่อนไขของการสร้างสรรค์ซึ่งเป็นส่วนต่อขยายของพื้นที่ทางความคิดของผู้วิจัยในการนำเสนอรูปธรรมจากนามธรรมของความไร้หมาย จากการก่อกำเนิดการปฏิบัติทางความคิดที่เป็น สัญญาณ ที่จะผลัดออกไปสู่การเผชิญหน้าทางศิลปะที่เราถูกบังคับให้ต้องเผชิญกับสิ่งที่เราไม่สามารถระลึกถึงได้ดังที่เดอเลซเสนอว่าประสบการณ์ทางศิลปะนั้นคือ “being of the sensible.” หรือบางสิ่งที่มองไม่เห็นแต่สามารถระลึกถึงได้ ซึ่งในที่นี้คืออุปลักษณ์ของความตายจากเรื่องเล่าในเรื่องราวที่ไร้หมาย

แรงบันดาลใจจากการทบทวนวรรณกรรมส่งผลให้เกิดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ดังนี้

1. Fluxus: การได้มาซึ่งโครงสร้างที่เป็นสัมพันธ์จากตัวบทที่หลากหลาย จากการหยิบยืมกระบวนการทัศนในการทำงานที่ควรวมเอา ศิลปะ สถาปัตยกรรม ดนตรี วรรณกรรม และการแสดง เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของการสื่อสารในงานเพื่อสลายเส้นแบ่งของสื่อศิลปะ ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในการสื่อสารจากคุณลักษณะที่หลากหลายของตัวบทซึ่งสร้างส่วนต่อขยายในการรับรู้ที่สัมพันธ์กันได้อย่างมีนัยยะสำคัญต่อการตีความทั้งในท่าที่ที่คล้อยตามและขัดแย้ง ทำให้เกิดพื้นที่ปลายเปิดที่ก่อรวมความคิดของผู้ชมด้วยตัวบทในแต่ละส่วนนั้นล้วนมีองค์ประกอบในการสื่อแสดงที่ต่างกันและทับซ้อนกันในที่

2. Cage: การนิยามใหม่ที่ปรากฏในการนิยามความ ว่าง ในงาน 4'33 โดยข้อสังเกตที่แฝงอยู่ในการนิยามใหม่คือการเคลื่อนไหว หรือยับยั้งความสนใจจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางความคิดในขณะที่เปลี่ยนแปลงความสนใจเช่น จากการเปลี่ยนความสนใจจากการฟังเสียงเป็นการกลับมาใส่ใจวิธี การฟัง ทำให้การได้ยินนั้นมีท่าที่ที่เปลี่ยนไปซึ่งส่งผลต่อการตีความอย่างมีนัยยะสำคัญ เช่นนั้น การวางตัวบทที่หลากหลาย

หลายที่มีคุณลักษณะทางกายภาพที่ต่างกัน (เสียง การเคลื่อนไหว แสง) ไว้ร่วมกันเป็นการเปิดพื้นที่ของรับรู้ในมิติที่หลากหลาย ทำให้เกิดนิเวศของการรับรู้ที่ไม่เสถียรกลายเป็นพื้นที่ปลายเปิดของการจดจ่อใส่ใจซึ่งส่งผลต่อการรับรู้และกระบวนการตีความ

3. Marina: การให้ความสำคัญกับสถานะที่เป็นปัจจุบันขณะและสัจฐานของความไม่เป็นวัตถุ หรืออีกนัยหนึ่ง การที่ในงานทดลองมีตัวบทที่หลากหลายซึ่งมีลักษณะทางกายภาพเป็นวัตถุ (รูปธรรม) ที่จับต้องได้ก็ตาม แต่ด้วยเนื้อหาสาระของงานมุ่งเน้นที่จะนำเสนอกระบวนการซึ่งเคลื่อนไปบนเงื่อนไขของเวลาที่เป็น ปัจจุบัน การรื้อสร้างความหมายจากรูปทรงจำเพื่อสร้างความทรงจำปัจจุบัน (Present memory) ในช่วงของการรับรู้ที่เป็น ที่นี่ในปัจจุบัน (Here & Now) จึงเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในงานซึ่งสัมพันธ์กับการสร้างการรับรู้ในงานที่ต้องอาศัย การทำงานขั้นสูงของสมอง (cognitive functions) ซึ่งในเบื้องต้นคือ ความจำ (memory) ภาษา (language) การรับรู้ระยะและทิศทาง (visuospatial) การทำกิจกรรมที่มีขั้นตอน (praxis) การมีสมาธิในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน (attention) ซึ่งสัมพันธ์กับตัวบทที่ใช้สื่อแสดงความหมายในงาน

4. Deleuze: การสร้าง สัญญาณ ที่หลักออกสู่การเผชิญหน้าทางศิลปะที่เราถูกบังคับให้ต้องเผชิญกับสิ่งที่เราไม่สามารถระลึกถึงได้ “Being of the Sensible.” หรือบางสิ่งที่มองไม่เห็น ด้วยจุดมุ่งหมายของงานทดลองต้องการนำเสนอถึง ความสมบูรณ์แบบ ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่ไม่มีภาพแทน “ความหมาย” การมีอยู่ของความสมบูรณ์แบบจึงกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องถูกกำหนดจากนิยามของการสร้างภาพแทนจากสิ่งที่เป็นนามธรรม (ที่เป็นเสมือนต้นแบบทางความคิด) ให้กลายเป็นรูปธรรม (รูปแบบที่ปรากฏ) ซึ่งเป็นเพียงองค์ประกอบในการสร้าง สัญญาณ ที่ทำให้ผู้ชมต้องเผชิญหน้ากับการถูกก่อกวน ความรู้สึก หรือแม้กระทั่งความนึกคิดให้สามารถระลึกหรือตระหนักถึงสิ่งที่ไม่สามารถรับรู้ได้โดยตรงซึ่งสัมพันธ์กับสถานะความตายสู่ความไร้หมาย

ซึ่งทั้งหมดนั้นกลายเป็นร่องรอยของการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อสร้างสัจฐานของแนวคิดที่ว่าด้วยสถานะความตายสู่ความไร้หมาย ซึ่งเป็นสถานะที่คาบเกี่ยวระหว่างความเป็นรูปธรรมและนามธรรม และการเติมใส่ความหมายให้กับการดำรงอยู่จากจุดเริ่มต้นของการค้นหาความหมายของความตายที่นำไปสู่ข้อสังเกตถึง ชีวิตที่ไร้แก่นสาร (Absurdity) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานะ ไร้หมายที่ซับซ้อนอยู่ในกระบวนการ ค้นหาและเติมใส่ความหมายที่กลายเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งาน PERFORMANCE ART ในงานวิทยานิพนธ์ลำดับต่อไป

สรุป : กระบวนการวิจัยสู่งานสร้างสรรค์

จากประสบการณ์ของการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักสู่การเผชิญสภาวะ Existential Crisis ซึ่งนำไปสู่การตั้งคำถามต่อความตาย จากการทำความเข้าใจตัวตนด้วยการเขียนบทราฟิ๊งที่ทำให้เห็นถึงพื้นที่ปฏิบัติการเชิงสัมพันธ์ แสดงสภาวะของอารมณ์ความรู้สึก ณ ช่วงที่เป็นเฉพาะ ตลอดจนการทบทวนวรรณกรรมที่นำไปสู่ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวตน ความตาย ความว่าง ความไร้หมาย ที่เป็นสิ่งสัมพันธ์กันตลอดจนการสร้างสรรค์งานสื่อแสดงเชิงทดลองอันเป็นมูลฐานหนึ่ง

ทำให้เห็นว่าการเคลื่อนไปของความคิดจากการตั้งคำถามต่อสภาวะความตายที่นำไปสู่การสำรวจตัวตนกับการสร้างความเข้าใจความไร้หมาย ผ่านกระบวนการการวิจัยเพื่อนำไปสู่กรอบความคิด และแนวทางในการจัดการผลงานสร้างสรรค์ที่แสดงถึงความไร้หมายในรูปของของ ความ ‘ว่าง’ ซึ่งเป็นทั้งสถานะ และสภาวะ จากตำแหน่งที่ไร้ภาพแทน (non-representation) ทำให้ความ ‘ว่าง’ สื่อสารถึงความไร้หมาย

ปรารถนาไร้ตัวตน จึงเป็นการนำเสนอแนวคิดที่ว่าด้วยความ “ไร้หมาย” ที่ยากต่อการอธิบาย เนื่องด้วยเป็นสภาวะนามธรรมที่ไม่มีภาษาหรือภาพแทนรองรับ จึงจำต้องอาศัยการอ้างจากความสัมพันธ์ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมซึ่งสามารถสื่อสารความ “ไร้หมาย” ให้ปรากฏผ่านสัมพันธ์บท (intertext) ของการสื่อแสดงในฐานะของการมีชีวิต สู่ผลงานสร้างสรรค์ ศิลปะสื่อการแสดง : ปรารถนาไร้ตัวตน (PERFORMANCE ART : IMPERSONAL DESIRES)

ข้อเสนอแนะ

จากกระบวนการการทำงานของผู้วิจัย เห็นว่า การถอดองค์ความรู้ที่อยู่ในงานทดลองเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่สามารถพัฒนาไปสู่แนวคิดที่สัมพันธ์กับงานวิจัยได้อย่างมีนัยยะสำคัญทั้งในแง่ของการวิเคราะห์และการสังเคราะห์กระบวนการที่นำมาซึ่งความเข้าใจในแนวคิดและสร้างส่วนต่อขยายของกระบวนการในการทำงานขั้นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- Albertazzi, Liliana. "Edmund Husserl (1859–1938)." In *The School of Franz Brentano. Nijhoff International Philosophy Series*, vol 52, 175-206. Dordrecht: Springer, 1996.
- Attig, Thomas. "Relearning the world: Making and finding meanings." In *Meaning reconstruction & the experience of loss*, 33-53. Washington: American Psychological Association, 2001.
- Blanchot, Maurice. *The Space of Literature*. Translated by Ann Smock. Lincoln: University of Nebraska Press, 1982.
- Bogue, Ronald. *Deleuze on Music, Painting, and the Arts*. New York: Routledge, 2003.
- Curtin, Brian. "Semiotics and Visual Representation." *The Academic Journal of the Faculty of Architecture of Chulalongkorn University* 1 (2008): 51-62.
- Duangwises, Narupon. "Ontology. (Object-oriented ontology), concepts, anthropological theories." <https://www.sac.or.th/portal/th/article/detail/287>.
- นฤพนธ์ ต้วงวิเศษ. "ภววิทยาวัตถุ (Object-oriented ontology), แนวคิด ทฤษฎีมานุษยวิทยา." <https://www.sac.or.th/portal/th/article/detail/287>.
- Gann, Kyle. *No Such Thing as Silence: John Cage's 4'33"*. Massachusetts: Yale University Press, 2011.
- Goffman, Erving. *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York: Doubleday Dell, 1959.
- Higgins, Hannah. *Fluxus Experience*. California: University of California Press, 2002.
- Lavoie, Marc E., Roth, Robert M., & Guay, Stéphane. "Posttraumatic stress disorder." In *The neuropsychology of psychopathology*, 287-306. New York: Springer Publishing Company, 2013.
- Obrist, Hans Ulrich. *Ways of Curating*. London: Allen Lane, 2014.

Phattaradetpaisarn, Atiphop. *The sound of independence, John Cage and Experimental Music*.

Bangkok: Blacklist, 2014.

อติภาพ ภัทรเดชไพศาล. *เสียงของอิสระภาพ John Cage กับ Experimental Music*. กรุงเทพฯ : Blacklist, 2557.

Rachman, S. "Emotional processing, with special reference to post-traumatic stress disorder."

International Review of Psychiatry 13, no. 3 (2001): 164-171.

Rogers, Carl. *On Becoming a Person: a Therapist's View of Psychotherapy*. Boston: Houghton

Mifflin Company, 1961.

Sartre, Jean-Paul. *No Exit (Huis clos)*. Translated by Paul Bowles. London: Samuel French, 2010.